

II. ZÁVERY A/ALEBO ODPORÚČANIA

89. Počas diskusie boli vo vzťahu k SR prijaté tieto odporúčania: Odpoveď SR na nižšie uvedené odporúčania bude súčasťou výslednej správy, ktorú prijme Rada OSN pre ľudské práva na svojom 12. zasadnutí.

1. Ratifikovať/pristúpiť k/dodržiavať Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín (Mexiko, Argentína, Azerbajdžan, Alžírsko) s ohľadom na dobrovoľný záväzok, ktorý SR prijala v rámci svojej kandidatúry na členstvo v Rade OSN pre ľudské práva, usilovať sa o univerzálnu ratifikáciu všetkých ľudskoprávných dokumentov Organizácie Spojených národov a aktívne podporovať štáty, ktoré ešte nie sú zmluvnými stranami týchto dohovorov, aby ich ratifikovali (Alžírsko).
2. Zvážiť pripojenie sa k opčnému protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CAT-OP) ako jeho zmluvná strana (Veľká Británia); ratifikovať/pristúpiť k CAT-OP (Argentína, Chorvátsko, Azerbajdžan, Česká republika)).
3. Ratifikovať Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím (Argentína, Chorvátsko) v najskoršom možnom termíne (Francúzsko).
4. Zvážiť čo najskoršie podpísanie (Portugalsko)/ratifikovať opčný protokol k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (Argentína).
5. Ratifikovať Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (Argentína, Španielsko) a jeho opčný protokol (Mexiko, Chorvátsko); zvážiť zrýchlené ukončenie procesu ratifikácie dohovoru (Jordánsko).
6. Ratifikovať Protokol č. 12 k Európskemu dohovoru o ľudských právach a základných slobodách, predovšetkým v súvislosti s mimoriadnou situáciou rómskej menšiny v SR (Španielsko).
7. Postupne naplňovať ciele v oblasti ľudských práv stanovené v rezolúcii Rady OSN pre ľudské práva č. 9/12 (Brazília).
8. Implementovať odporúčania Výboru pre práva dieťaťa vrátane prijatia primeraných legislatívnych opatrení na zabezpečenie výslovného trestnoprávneho zákazu sexuálneho vykorisťovania a zneužívania detí, ktorý zaisťuje, že deti nebudú kriminalizované alebo postihované, a zintenzívniť úsilie pri implementácii právnych predpisov a politik na ochranu detí pred ekonomickým vykorisťovaním (Južná Afrika).
9. Prijatť ucelený právny dokument, ktorý uznáva práva osôb patriacich k menšinám vrátane rómskej menšiny a ktorý poskytne potrebnú ochranu predovšetkým deťom v súlade s odporúčaním Výboru pre práva dieťaťa (Kuba).
10. Prijatť účinné legislatívne opatrenia na dosiahnutie rodovej vyváženosti (parity) v súlade s Dohovorom o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (Angola).

11. Rozpracovať viac legislatívnych záruky s cieľom plne dodržiavať ustanovenia Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (Maďarsko).
12. Ďalej posilniť Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (SNSLP), aby mohlo vykonávať svoj mandát komplexne a efektívne (Jordánsko); povýšiť SNSLP na plnohodnotný ľudskoprávny výbor v súlade s Parížskymi princípmi (Bangladéš); umožniť SNSLP monitorovať zavádzanie antidiskriminačnej legislatívy, iniciovať vyšetrowanie a odporúčať prostriedky nápravy v prípadoch diskriminácie pri uplatňovaní práva na vzdelanie (Kanada).
13. Vykonať opatrenia na zabezpečenie koherentnosti politík a inštitúcií s cieľom komplexne riešiť situáciu rómskej menšiny (Južná Afrika); naďalej zabezpečovať jednotnú politiku integrácie rómskej populácie do spoločnosti na Slovensku (Holandsko).
14. Vypracovať a realizovať národný akčný plán na ochranu občianskych práv neheterosexuálnych osôb, tzv. LGBT (Holandsko).
15. Prijatť účinné opatrenia na ďalšie posilnenie systému presadzovania práv a záujmov detí (Uzbekistan).
16. Pokračovať vo zvyšovaní úsilia pri podpore vzdelávania o ľudských právach, a to predovšetkým zabezpečením implementácie národného akčného plánu výchovy k ľudským právam na roky 2005-2014 (Maroko).
17. Zaviesť stratégiu prevencie xenofóbnych činov a násilia voči etnickým a iným menšinám v spolupráci s relevantnými partnermi, slovenskou komunitou Rómov a ďalšími národnostnými a etnickými skupinami (Kanada).
18. Prijatť všetky kroky potrebné na riešenie problémov, na ktoré upozornili predstavitelia občianskej spoločnosti v slovenskej národnej správe, prostredníctvom nevyhnutných reforiem v oblasti politík a ich implementácie (Pakistan).
19. Vypracovať akčný plán realizácie „Strednodobej koncepcie rozvoja rómskej národnostnej menšiny v SR, Solidarita – integrita - inklúzia 2008-2013“ (Švajčiarsko).
20. V plnom rozsahu realizovať program „Dekáda inklúzie Rómov 2005-2015“ s cieľom riešiť všetky formy diskriminácie Rómov a zlepšiť životné podmienky v rómskych osadách (Bangladéš).
21. Venovať osobitnú pozornosť ochrane najzraniteľnejších spoločenských skupín vrátane Rómov (Argentína).
22. Pravidelne odpovedať na dotazníky držiteľov mandátu osobitných procedúr (*special procedures*) (Slovinsko).
23. Zvážiť primeranú implementáciu odporúčaní zmluvných orgánov a tzv. osobitných procedúr vo vzťahu k Rómom (Jordánsko); plniť osobitné

- odporúčania zmluvných orgánov s ohľadom na prípady diskriminácie Rómov (Azerbajdžan).
24. Pokračovať vo svojom úsilí a dôraznej politike na riešenie všetkých foriem násilia a diskriminácie voči ženám, menšinám a ďalším zraniteľným skupinám (Kazachstan).
 25. Zintenzívniť úsilie v boji proti hlavnej príčine diskriminácie a násilia voči rómskej populácii, predovšetkým ženám a deťom (Kórejská republika).
 26. Posilniť svoje politiky a stratégie na odstránenie všetkých druhov diskriminácie Rómov (Angola); pokračovať v riešení nerovností s dopadom predovšetkým na marginalizovanú rómsku komunitu (Turecko); zintenzívniť úsilie v boji proti diskriminácii Rómov odstránením hlavných príčin tohto problému (Švajčiarsko).
 27. Prijatť účinné opatrenia na odstránenie foriem diskriminácie rómskych žien a dievčat (Brazília).
 28. Zintenzívniť boj proti stereotypizácii rómskej menšiny a ďalej rozvíjať výchovu k ľudským právam a školenia v tejto oblasti pre zástupcov verejných orgánov vo všeobecnosti a príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní zvlášť (Švajčiarsko).
 29. Pokračovať v realizácii a posilňovať opatrenia na vyrovnanie sa so stále pretrvávajúcimi problémami diskriminácie a zaistiť všetkým menšinám možnosť plnohodnotne uplatňovať ľudské práva (Švédsko).
 30. Zintenzívniť úsilie s cieľom zmeniť stereotypné a tradičné vnímanie Rómov zo strany väčšinového obyvateľstva, a to aj realizovaním väčšieho počtu osvetových programov a programov na zvyšovanie citlivosti (Malajzia).
 31. Chrániť právo na život na základe článku 15 ústavy (Svätá stolica).
 32. Posilniť opatrenia na boj proti podnecovaniu k diskriminácii a rasovému násiliu prostredníctvom trestného stíhania osôb zapojených do násilia voči menšinám a imigrantom a zabezpečiť primerané odškodnenie obetí takýchto činov (Angola).
 33. Vyvíjať aktivity jednoznačne zamerané na odstránenie všetkých foriem porušovania ľudských práv zo strany príslušníkov policajného zboru, a to vrátane obťažovania a neprimeraného použitia násilia (Belgicko); riadne vyšetriť všetky hlásené prípady obťažovania príslušníkov rómskej menšiny zo strany policajných zložiek (Rakúsko).
 34. Ďalej zlepšovať vzťahy a spoluprácu medzi príslušníkmi policajných orgánov a Rómami a inými menšinami a zväziť vytvorenie nezávislého monitorovacieho mechanizmu na vyšetovanie podozrení z neprimeraného použitia násilia a zneužívania moci voči zraniteľným skupinám (Malajzia).
 35. Zlepšiť opatrenia na boj proti rasovému násiliu a podnecovaniu k nemu a vypracovať primerané mechanizmy prijímania sťažností od obetí a zabezpečiť primerané vyšetovanie a trestné konanie (Malajzia).

36. Zintenzívniť aktivity na riešenie problému rasovo motivovanej kriminality a neprimeraného používania násilia zo strany polície voči Rómom a osobám patriacim k iným zraniteľným skupinám (Veľká Británia); zintenzívniť úsilie pri predchádzaní rasovo motivovaným zločinom (Uzbekistan).
37. Zintenzívniť aktivity zamerané na potlačanie rasového násilia a vytvoriť nezávislý monitorovací mechanizmus na vyšetrovanie sťažností na nevhodné správanie polície (Argentína).
38. S vyššou prioritou sa zamerať na zavádzanie komplexných a holistických opatrení na riešenie všetkých foriem násilia na ženách a na ochranu obetí takéhoto násilia (Portugalsko).
39. Realizovať účinné politiky na boj proti násiliu na ženách a deťoch (Turecko); s vyššou prioritou sa zamerať na zavádzanie komplexných opatrení na riešenie všetkých foriem násilia na ženách a deťoch, vrátane nápravy a ochrany obetí (Azerbajdžan).
40. Vykonať ďalšie kroky na zabezpečenie úplného súladu legislatívy v oblasti násilia na ženách a dievčatách s medzinárodnými štandardmi vrátane zákazu telesných trestov v domácnosti (Švédsko).
41. Zabezpečiť, aby legislatíva v oblasti násilia na ženách bola konkrétna a komplexná a pokrývala všetky formy násilia (Argentína); zvýšiť prioritu implementácie opatrení na riešenie všetkých foriem násilia na ženách v rodine a spoločnosti a zabezpečiť, aby obeť takéhoto násilia mali okamžite k dispozícii primerané prostriedky ochrany a odškodnenia (Argentína).
42. Zákom zakázať telesné tresty vo všetkých prostrediach vrátane domácností (Brazília); zohľadniť medzinárodné štandardy a ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa (Argentína).
43. Posilniť svoju politiku na zamedzenie, potlačenie a potrestanie obchodovania s ľuďmi, a to najmä poskytnutím pomoci obetiam bez ohľadu na ich národnosť (Francúzsko).
44. Posilniť programy zamerané na poskytovanie pomoci ženám v ťažkostiach, predovšetkým ženám z iných krajín, ktoré boli dopravené na územie Slovenska na účely prostitúcie (Nigéria).
45. Explicitne kodifikovať a trestnoprávne postihovať sexuálne vykorisťovanie detí (Brazília); v trestnom poriadku uzákoniť výslovný zákaz sexuálneho vykorisťovania a zneužívania detí v zmysle odporúčania Výboru pre práva dieťaťa (Portugalsko); prijať primerané legislatívne opatrenia na zabezpečenie trestnoprávneho stíhania sexuálneho vykorisťovania a zneužívania detí (Ruská federácia).
46. Prijať preventívne opatrenia, aj prostredníctvom regionálnej spolupráce, týkajúce sa sexuálneho vykorisťovania žien, predovšetkým maloletých (Nigéria).

47. Bojovať proti obchodovaniu so ženami a deťmi a ich sexuálnemu vykorisťovaniu a proti vykorisťovaniu detí na pracovisku (Iránska islamská republika).
48. Prijat' opatrenia na odstránenie všetkých foriem policajného obťažovania a zlého zaobchádzania pri vedení policajných vyšetrovaní vrátane poskytnutia účinného prístupu predpokladaných obetí k spravodlivosti, účinného a rýchleho vyšetrovania a potrestania zodpovedných osôb (Argentína).
49. Účinne uplatňovať zákonné a iné opatrenia na ochranu Rómov a iných menšín pred násilím a neprimeraným zaobchádzaním zo strany polície (Kanada).
50. Zabezpečiť školenie a vzdelávanie predstaviteľov justície, policajného zboru a väzenského personálu zamerané predovšetkým na ochranu ľudských práv žien, detí, etnických a národnostných menšín, neheterosexuálnych osôb a zabezpečiť vyšetrenie a trestné stíhanie akéhokolvek neprimeraného zaobchádzania s takýmito osobami (Česká republika).
51. Zintenzívniť úsilie v aktívnejšom boji proti etnicky motivovaným zločinom na všetkých úrovniach (Iránska islamská republika).
52. Vykonať dôsledné vyšetrenie a trestné stíhanie príslušníkov polície, ktorí sa podieľali na týraní šiestich maloletých rómskych chlapcov v Košiciach (USA); realizovať systematický plán školenia policajného zboru v oblasti ľudských práv a implementovať programy zamerané na zvyšovanie tolerancie (USA).
53. Vytvoriť špecializované detenčné zariadenie pre nebezpečných väzňov, ktorí trpia psychiatrickými poruchami (Španielsko).
54. Zabezpečiť plnohodnotné fungovanie systému justičných orgánov pre mladistvých (tzv. *juvenile justice*) a zabezpečiť, aby deti neboli vo väzbe týrané a aby nedochádzalo k porušovaniu ich práv (Iránska islamská republika); zvýšiť úsilie s cieľom zabezpečiť plnohodnotnú implementáciu štandardov v oblasti justičných orgánov pre mladistvých, najmä zabezpečiť, aby deti boli vzaté do väzby len ako posledná možnosť a na čo najkratší možný čas, aby nedochádzalo k porušovaniu ich práv počas výkonu väzby a aby sa zaviedli programy školení pre špecializovaných sudcov a ostatných pracovníkov v rámci systému súdnictva pre mladistvých (Nový Zéland).
55. Prijat' opatrenia na zabezpečenie náboženskej slobody, prijat' flexibilnejšie normy a pravidlá s cieľom zachovať práva náboženských skupín s malým počtom veriacich a zabezpečiť, aby neboli vystavovaní diskriminácii (Alžírsko).
56. Nad'alej garantovať uplatňovanie výhrady svedomia zo strany zdravotníckych pracovníkov, aby sa zachovala ich sloboda svedomia (Svätá stolica).
57. Spolupracovať s Organizáciou pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj pri realizácii odporúčaní s cieľom riešiť obavy týkajúce sa obmedzenia slobody vyjadrovania podľa tlačového zákona (USA).

58. Prijat' systematické opatrenia, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení, s cieľom zvýšiť zastúpenie žien v rozhodovacích a politických orgánoch v súlade s odporúčaniami Výboru pre odstránenie diskriminácie žien (Alžírsko).
59. Prijat' opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby zákony, ktoré vyžadujú, aby vydavateľ zverejnil reakciu na akékoľvek faktické vyjadrenia, ktoré sa týkajú cti alebo dobrého mena jednotlivca alebo právnickej osoby, neboli zneužívanie štátnymi orgánmi alebo inými záujmovými skupinami (Kanada).
60. Zaviesť do praxe aktívne politiky, ktoré umožnia zvýšiť zastúpenie žien vo volených a rozhodovacích pozíciách, najmä vo verejnej správe (Argentína).
61. Umožniť rómskemu obyvateľstvu podieľať sa na rozhodovacích procesoch s cieľom lepšie reagovať na ich potreby (Slovinsko).
62. Organizovať cieleňé odborné vzdelávacie programy predovšetkým pre mladých ľudí s cieľom zvýšiť šance príslušníkov rómskej komunity zamestnať sa a zlepšiť ich prístup na trh práce (Rakúsko).
63. Prijat' ďalšie administratívne a vzdelávacie opatrenia s cieľom zúžiť a odstrániť rozdiely v odmeňovaní a uzákoníť zásadu rovnakej odmeny za prácu rovnakej hodnoty (Nemecko); usilovať sa o nápravu nerovnosti mužov a žien v odmeňovaní predovšetkým zavedením účinných opatrení v rámci pripravovanej národnej stratégie rodovej vyváženosti na roky 2009-2013 (Alžírsko); zintenzívniť úsilie o odstránenie vylúčenia (exklúzie) zo zamestnania a zabezpečenie rovnakej odmeny za prácu rovnakej hodnoty medzi mužmi a ženami (Azerbajdžan).
64. Prijat' opatrenia na zabezpečenie práva na prácu pre príslušníkov rómskej komunity predovšetkým ďalšou podporou obcí, spoločenstiev a mimovládnych organizácií pri vyhľadávaní práce pre týchto príslušníkov (Francúzsko).
65. Zabezpečiť efektívnu účasť rómskych komunít na procese implementácie ich práva na primerané bývanie (Fínsko); zvýšiť úsilie v poskytovaní primeraného sociálneho bývania príslušníkom rómskej menšiny, ktorí žijú v osadách s nevyhovujúcim štandardom (Rakúsko).
66. Vypracovať programy na skutočné zlepšenie prístupu Rómov k službám zdravotnej starostlivosti a bývaniu (Iránska islamská republika).
67. Pokračovať v realizácii opatrení na predchádzanie núteným sterilizáciám a zabezpečenie právnych prostriedkov nápravy pre ich obeť (Mexiko); zabezpečiť, aby ženy, ktoré sú príslušníčkami menšín, vrátane rómskej, neboli podrobované núteným sterilizáciám, a aby obeť takýchto zákrokov boli riadne odškodnené (Kuba).
68. Pokračovať v objektívnom a nezávislom preskúmaní všetkých sťažností žien, ktoré tvrdia, že museli podstúpiť nútené sterilizácie, aby bolo možné určiť zodpovedných a postaviť ich pred spravodlivosť (Kuba); vykonať konkrétne kroky, a to aj súdnou cestou, s cieľom vyšetriť údajné nútené sterilizácie rómskych žien a zabrániť ich opakovaniu a odškodniť obeť (Japonsko).

69. Monitorovať zdravotnícke zariadenia s cieľom ubezpečiť sa, že pacientky poskytnú riadny informovaný súhlas s vykonaním sterilizácie a zabezpečiť náležité prešetrenie sťažností podaných z dôvodu nútenej sterilizácie a obetiam poskytnúť účinné prostriedky nápravy (Azerbajdžan).
70. Vypracovať ďalšie účinné kampane a programy na zlepšenie prístupu Rómov k službám zdravotnej starostlivosti, zamestnanosti a bývaniu, prijať účinné opatrenia, ktoré zaručia ich ochranu pred chudobou a sociálnou exklúziou a vypracovať účinné monitorovacie a hodnotiace mechanizmy na vyhodnotenie výsledkov týchto kampaní, programov a opatrení (Slovinsko).
71. Prijatť opatrenia, ktoré zabezpečia, aby vzdelávacie plány a učebné materiály odzrkadľovali medzikultúrne hľadisko (pre všetkých), majúci pri tom na zreteli kultúru a históriu rozličných menšín (Mexiko).
72. Uzákoniť a implementovať nové legislatívne predpisy a praktické opatrenia s cieľom ukončiť diskriminačné zaobchádzanie s Rómami vo vzdelávacom systéme, predovšetkým opatrenia školského zákona, ktoré vedú k vylúčeniu rómskych detí zo štandardného školského systému a ich umiestňovaniu do osobitných výchovných a vzdelávacích zariadení, a teda k pretrvávajúcej segregácii (Rakúsko).
73. Prijatť potrebné opatrenia, ktoré zabezpečia rovnaké možnosti prístupu do škôl pre všetky deti, predovšetkým rómske deti (Mexiko); prijať konkrétne opatrenia na zlepšenie realizácie práva rómskych detí na vzdelanie aj s ohľadom na ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby (Fínsko).
74. Zabezpečiť, aby deti, ktoré patria k menšinám, mali rovnaký a primeraný prístup ku vzdelaniu, zdravotným a iným službám (Iránska islamská republika).
75. Vypracovať a implementovať stratégiu na riešenie nepomeru rómskych detí zapísaných do osobitných škôl v porovnaní s deťmi so zdravotným postihnutím (Nový Zéland).
76. Zaviesť praktické opatrenia na riešenie problematiky umiestňovania rómskych detí do osobitných škôl pre deti so zdravotným postihnutím pri absencii jasne definovaných kritérií výberu alebo efektívnych nezávislých mechanizmov na podávanie sťažností zo strany rodičov (Japonsko).
77. Prijatť časovo obmedzené opatrenia na zvýšenie prístupu rómskych detí a detí so zdravotným postihnutím k inkluzívnemu vzdelávaniu v štandardných školách (Nový Zéland).
78. Pokračovať vo svojom úsilí presadzovať a chrániť práva národnostných menšín (Ruská federácia).
79. Prijatť opatrenia na zlepšenie vzťahov medzi všetkými verejnými úradníkmi a príslušníkmi rómskej menšiny prostredníctvom školení a zvýšenia počtu rómskych zamestnancov vo verejných inštitúciách (Rakúsko).
80. Poskytovať stimuly rómskej komunite, aby posilnila svoje kapacity s cieľom participovať na občianskej spoločnosti (Rakúsko).

81. Vytvrvať v úsilí o plnohodnotné začlenenie rómskej komunity, ktorej úspech bude enormným prínosom pre všetkých obyvateľov SR (Singapur).
 82. Prijatť konkrétne opatrenia na zlepšenie sociálno-ekonomického postavenia rómskych komunít (Iránska islamská republika); pokračovať v úsilí o účinné riešenie sociálno-ekonomickej nerovnosti Rómov a zlepšenie ich postavenia (Jordánsko).
 83. Riešiť postavenie príslušníkov menšín v rámci SR prostredníctvom lepšieho zapojenia a efektívneho využívania fondov Európskej únie, odbornej spolupráce a posilnením vnútroštátnych postupov (Veľká Británia).
 84. Zabezpečiť, aby menšiny neboli neprimerane ovplyvnené finančnou a hospodárskou krízou (Holandsko).
 85. Podporovať väčšiu toleranciu a porozumenie väčšinového obyvateľstva vo vzťahu k právam Rómov, migrantov a azyľantov (Bangladéš).
 86. Efektívne implementovať príslušné postupy a ďalej podporovať práva cudzích štátnych príslušníkov, migrantov a azyľantov (Bulharsko).
 87. Vymieňať si s členmi medzinárodného spoločenstva informácie o svojich osvedčených postupoch v oblasti ľudských práv, najmä o novej politike týkajúcej sa domáceho násillia a osôb so zdravotným postihnutím (Moldavská republika).
 88. Zaviazatť sa zvyšovať povedomie o odporúčaníach z univerzálneho periodického hodnotenia a zapojiť zainteresované mimovládne organizácie do diskusie o čo najlepšom spôsobe implementácie príslušných odporúčaní (Nový Zéland).
 89. Zabezpečiť účinné administratívne postupy na využitie významného objemu finančných prostriedkov dostupných z fondov Európskej únie a iných zdrojov na realizáciu projektov na podporu rozvoja Rómov (Rakúsko).
 90. Plniť svoj záväzok zvýšiť verejnú pomoc na rozvoj krajín v núdzi (Alžírsko).
 91. Realizovať ďalšie kampane a osvetové a vzdelávacie aktivity s cieľom šíriť informácie o ľudských právach, rovnosti a boji proti diskriminácii (Česká republika).
90. Všetky závery a/alebo odporúčania v tejto správe vyjadrujú názory štátov, ktoré ich predložili, a/alebo štátu, ktorého sa toto hodnotenie týka. Nemali by byť považované za závery a/alebo odporúčania majúce podporu celej pracovnej skupiny.